

הלכות שבת סימן שצג שצד

שצג דין ערוב ביום טוב שחל בערב שבת ודין בין השמשות לערב, ובו ג' סעיפים:

א (א) אין מערבין ערובי-הצרות ושתופי-מבואות (ב) ביום טוב שחל להיות בערב-שבת. (ג) ואם שכח ולא ערב מערבי-יום טוב וקלו שני ימים טובים ביום החמישי יום ששי, [*] יביע ערב ביום טוב (ד) על תנאי, שאומר 'אם היום חל (ה) יהא זה ערוב ואם היום קדש אין בדברי כלום'. (ו) ולמחר (ז) יאמר 'אם היום קדש תרי ערבתי מאתמול ואם היום חל יהא זה ערוב'. והני מלי (ז) בשני ימים טובים של גליות, אכל בשני ימים טובים של ראש-השנה לא, דקיזמא אריקתא דמקא (ח) (ועין לקמן סימן תקכח): **ב** אחד ערובי-הצרות ואחד שתופי-מבואות (ט) ימערבין אותם בין השמשות, (י) ונאפלו אם כבר קבל עליו תוספת שבת. (יא) וינש אוסרים (יב) אם קבל עליו תוספת שבת: **ג (יג)** 'ערב לשנים, לאחד מבעוד יום ונאכל הערוב בין השמשות ולאחד ערב בין השמשות, שניהם קנו ערובים¹⁰, שלאותו שנאכל ערובו בין השמשות (יד) אנו חושבים אותו לילה ולאותו שהניח ערובו בין השמשות (טו) חושבים אותו יום. (טז) *אכל אם ערב עליו בין השמשות ונאכל ערובו בין השמשות, אסור:

א בריקתא ביצה ט"ו וקנתא קמא ב שם בנקרא ר' וקנא וקנא שיהי' הר"ף וקנא שם ג שם ד וקנא שבת ל"ד וקנא בפרוש המשנה בפרוש רש"י ותוספות שם ושאר פוסקים ה טור בשם רבנו שמריה וספרדי גם בשם רבנו יואל ו שם פלורדי בשם מקות מלמדיו ושמו"ר בו הוב' ז מימרא דרבה בשבת ל"ד ועיבין ע"ז ח רבנו יונה שם בשבת

שצד ספק ערוב מה דינו, ובו ג' סעיפים:

א ספק ערוב, כגון (א) ספק אם היה קנים בין השמשות אם לאו, מחר; והוא שהיה לו חזקת פשרות, כגון שהניחו שם ונאדע בו ספק, *באכל אם לא היה לו חזקת פשרות, (ב) כגון ספק אם הניח שם

א משנה ערובין ל"ה וקנ"י יוסי ורבי שמעון ב משמעות הנקרא שם ל"ו

באר היטב

(ב) יאמר. על אותו הפת, טור, דהואיל ועבדי בה כבר מצוה ליעבר בה מצוה אחרתא, כמיש סימן שצד בהג"ה, וכ"ש כאן דמתוך זה נדא מצוה דערוב גתהו, ט"ז, ע"ש: (ג) וינש אוסרים. עין ט"ז מה שהקשה על דעה זו, והנ"ד אהרן מלשבו בטוב, ע"ש:

שערי תשובה

[*] 'ערב בייט על תנאי. הנקב"ם פ"ז מהלכות יו"ט חולק בנה, ועין בשו"ת בית-אפרים סימן נא מ"ש בענין זה. ומ"ש ואפלו כבר קבל עליו תוספת-שבת, עין לעיל סימן רסא שלכאורה משמע להפך. ועין בכרמ"ס פ"ט מ"ש שם:

באר הלכה

* **אכל אם ערב וכי**. אמרנו בשבת דף לו, דכד שלים בין השמשות דרבי יהודה מתחיל בין השמשות דרבי יוסי, ולפי זה אם הניח הערוב בזמן בין השמשות דרבי יהודה ונאכל בזמן בין השמשות דרבי יוסי, קנה משהפסדו, דלכבי יהודה הרי נאכל בלילה ולכבי יוסי הרי הנח ביום: * **אכל אם לא היה לו חזקת פשרות וכי**. עין בבאור הגר"א, דמקורו הוא מהא דאמרנו בערובין ל"ו *אכל ערב בתרומה ספק טהורה

שערכו ונצאין, (לא) שגלו דעתם שאין רוצין להיות משתפין: **א (א)** אין מערבין וכי. מפני (ב) שנתא פמתקן ביום טוב לצורך מחר. ואם שכח וערב, יש להסתפק אם מהני¹¹ [פמ"ג]: (ב) ביום טוב שחל להיות בערב-שבת. בין (ג) שחל שני הימים יום חמישי ששי או ששי ושבט, אלא יניח מערבי-יום טוב: (ג) **ואם שכח ולא ערב**. פרוש, ביום טוב דעלמא ולא בערב-שבת: (ד) **על תנאי**. ובלא ברכה, ברכי-יוסף בסימן תקכז: (ה) **יהא זה ערוב**. לצרך (ג) שבת [ט"ז]: (ו) **ולמחר יאמר**. על אותו הפת, (ז) שאם על פת אחר, יצטרף לשמר גם הפת הראשון¹² שיהיה קנים עד שחשכה ליל-שבת, דשמא יום אתמול היה חל וקל ערובו, וצריך שיתקנים עד כניסת שבת: (ז) **בשני ימים טובים של גליות**. דמן התורה קדוש רק יום אחד, והשני משום ספקא: (ח) **ועין לקמן סימן תקכח**. דשם מבאר דאסור הנחת ערובי-הצרות ביום טוב שחל להיות בערב-שבת הוא אפלו אם הניח ערובי תבשילי¹³: **ב (ט)** **מערבין אותם בין השמשות**¹⁴. עין לעיל סימן רסא סעיף א במשנה ברורה ובאור הלכה מה שכתבנו שם: (י) **ונאפלו אם כבר וכי**. רוצה לומר, שפיר עליו (ס) אפלו עדין לא הגיע זמן בין השמשות; וטעמם, דכיון הכי שרי¹⁵: (יא) **וינש אוסרים אם קבל וכי**. וילדיהו אסור מפני הקבלה, (ו) אפלו עדין לא הגיע זמן בין השמשות; וטעמם, דכיון הכי שרי¹⁶ קבל עליו בפרוש, חמור דבר זה יותר מזמן בין השמשות דאתאי ממילא¹⁷: (יב) **אם קבל עליו תוספת שבת**. מבאור הגר"א משמע שמצדד לדינא כדעה זו. ועין לעיל בסימן רסא סעיף ד בבאור הלכה דבור המתחיל 'אין מערבין'¹⁸: **ג (יג)** **ערב לשנים**. הינו, ששנים עשוהו שליח לערב בשבילן: (יד) **אנו חושבים אותו לילה**. וכבר חל הערוב: (טו) **חושבין אותו יום**. והניח בזמנו. ואף שהאיש הנה נעשה שליח בעד שניהם וסותרין אלו לאלו, מכל מקום כיון דערובי-הצרות מלתא דרבנן היא, תלינן לקלא לכל אחד ואחד משום דספקא דרבנן לקלא [גמרא]: (טז) **אכל אם ערב וכי**. דכלי האי לא מקלינן לחלק הזמן בין השמשות גופא לאיש אהרן¹⁹, דהנינו, לענין הנחה לשונה כיום ולענין אכילה לשונה כלילה:

א (א) ספק אם היה קנים בין השמשות. רוצה לומר, שנאכל או נשנף הערוב, ואינו יודע אם היה זה (ב) קנים שהתחיל הבין השמשות או שהיה קנים בזמן בין השמשות: (ב) **כגון ספק אם הניח וכי**. ואף דפסק לעיל בסימן שצג ובסימן רסא דמערבין ערובי-הצרות בין השמשות, דאין

שער הצינן

(לב) מגיד-משנה: (ב) רש"י: (ג) כן משמע מסתימת הפוסקים. ולא אמרנו דעין מספקא בערב-שבת דלמא אתמול היה קדש, או שלמחר ביום-שבת יהיה יום טוב והיום הוא חל [ולא היה משפחת דינא דברייתא כי אם בארץ-ישׂראל שיום אחד הוא קדוש], ודומא דמקלינן להניח בבין השמשות משום ספקא: (א) ובפרי-מגדים מצדד דהוא הדין דיוכל להניח ביום חמישי גם בשביל יום טוב שני, ויהי זה, שיהיה מטר לטלטל בלים להוציא מתצר לחצר [אף שלא לצרך היום כלין] ביום שני, ויאמר 'אם היום חל אני מניח בשביל מחר ובשביל שבת ואם היום קדש אין בדברי כלום', ולמחר ביום ששי יאמר 'אם אתמול הנה קדש אני מניח היום לצרך שבת': (ד) אחרונים: (ה) כן מוכח מראית רבנו שמהך שהובא במדכ"ל²⁰. עין שם: (ו) כן מוכח מסימן רסא סעיף ד ומסימן רג סעיף ב בהג"ה: (ז) דאלו היה יודע שרגע אחת היה הערוב קנים אחר שברך התחיל זמן בין השמשות, אז אפלו יודע בודאי שפסג נשנף ערוב גס' כשר, כדלעיל בסימן שצג [פרישה]:

הַלְבוּת שְׁפַת סִימָן שֶׁצַד שֶׁצַה

ביאורים ומוספים

סִימָן שֶׁצַד

סִפְקָא עֵרוּב מַה דִּינָא

[משנ"ב ס"ק ד]

הַטַּעַם, הוֹאִיל וְאֵתְעֵבִיד בַּהּ תְּרַדָּא מְצוּהָ, נִעְשָׂה בּוּ מְצוּהָ אֶתְרַתָּא. וְאִף דִּיכֹל לְאָכְלוּ גַם בְּעֶרְבִיתָא, כְּנִל, מְקַל מְקוּם טוֹב יוֹתֵר לְבָצֵעַ עֲלֵיו בְּשַׁחְרִיתָא.

1) ומטעם זה כתב הט"ז (סי' תקכו ס"ק יד), שישמרו את פת העירוב ללחם משנה של סעודת ערבית ושחרית, ויבצעו עליה בסעודה השלישית.

2) וכן הביא הכף החיים (סי' שסו ס"ק קכד) משער הכוונת, שהאריז"ל נהג בכל ערב שבת לערב עירובי חצרות על לחם אחד ושיתופי מבואות על לחם אחר, והיה בוצע בסעודת הלילה על פת שיתופי מבואות, ובסעודת שחרית על פת עירובי חצרות.

3) ואם נודמנה לו פת העירוב לאחר שכבר בצע, כתב הכף החיים (ס"ק ט) שיאכלנה בהמשך הסעודה, כיון שכל הסעודה היא מצוה.

[משנ"ב ס"ק ה]

וְעֵינֵי לְעִיל בְּמַה שְׁכַתְּחֵי שֶׁם בְּסִיעֵיָא.

4) שכתב שם בשם האחרונים, שיותר טוב לערב בכל ערב שבת, כי ברוב הפעמים המצה של העירוב מתקלקלת ומתעפשת מאורך הזמן, וגם מצוי שברבות הזמן יפלו בה תולעים.

[משנ"ב ס"ק ו]

וְאִינוּ יוֹדְעֵי הֵיכָן הוֹאֵא.

5) ולפי זה, אם מונח העירוב בבית אחד מהשכנים, ובעל הבית נסע מביתו ואין אפשרות להיכנס לביתו אלא אם כן ישברו את הדלת, כתב בקובץ בית תלמוד להוראה (ח"ד) בשם הגאב"ד דפאפא ז"ל שאינו עירוב, וגם אם אפשר לשבור את הדלת באופן שאין איסור אלא מדרבנן, מ"מ כיון שעל כל פנים מחמת איסור מויק אסור לשבור את הדלת, הרי אינו יכול ליטול את העירוב, ואינו מתעיל.

[משנ"ב ס"ק ז]

מְלַאכָה גְּמוּרָא.

6) ואף שבבין השמשות מותר לומר לנכרי לעשות מלאכה שאסורה מן התורה לצורך שבת (כמבואר בשו"ע לעיל סי' רסא ס"א), כתב הנשמת אדם (כלל עב אות א) שלענין עירוב אין זה נחשב שראוי ליטול על ידי איסור דרבנן, משום שיש לחוש שלפעמים לא יהיה שם נכרי, ואף על פי כן יבואו לסמוך על העירוב, ולכן גם כשיש נכרי לפנינו לא פלוג רבנן והחשיבוהו כאיסור תורה.

ואם הניח את פת העירוב בבית הנמצא חוץ לעירוב, כתב הט"ז (ס"ק ג) והאריך בזה לעיל סי' שסו ס"ק ג) שאף על פי שעל ידי איסור דרבנן יכול להביא אליו את הפת, אינו עירוב, ובטעם הדבר כתב, שהרי עיקר סברת עירוב חצרות היא שעל ידי הנחת העירוב נחשב כאילו כולם דרים באותו בית שבו הניחו את הפת, וכל החצרות שייכות לבית זה, לכן באופן זה אין אומרים שהואיל והותר בבין השמשות לטלטל [כיון שלא גזרו על שבות בבין השמשות] יחול העירוב, שהרי צריך שכל השבת יהיה אפשר לקחת את העירוב לחצרות, ובשבת הלא אסרו שבות אפילו לצורך מצוה. [וראה מה שכתבנו בזה ברמ"א לעיל שם ס"ג].

וכשיכול להגיע אל העירוב על ידי שיעבור על מלאכה שאסורה מדרבנן, שחל עירובו כיון שלא גזרו על שבות בבין השמשות, הקשה הב"י (ד"ה ומדברי הרמב"ם) שהרי רק לצורך מצוה לא גזרו על שבות

בבין השמשות [וכמו שפסק הרמב"ם פ"ו מהל' עירובין ה"ט], ואמנם עירובי תחומין אין מערבין אלא לצורך מצוה, אבל עירובי חצרות ושיתופי מבואות הרי מערבים אף לדבר הרשות, ואם כן מדוע התירו לעבור על איסור דרבנן בבין השמשות. ותיירץ, שיתכן שכיון שאם לא יערב עלול לבוא לטלטל באיסור וכשמערב פורש מאיסור, גם זה נחשב למצוה. ועוד תירץ שנחשב לשעת הדחק, שגם בזה התירו שבות בבין השמשות כמבואר ברמב"ם (שם).

[משנ"ב ס"ק יא]

שְׁלֵא הֵיךָ מְפַסֵּיק לְשׁוֹת־הַרְפִּים בֵּין מְקוּם שְׁנַמְצָא הַמְּפַתֵּחַ לְבִין הַמְּגֻדוּלָא.

7) ואף לדעת החזו"א (א"ח סי' קג ס"ק יט) שהכריע כדעת הרשב"א והריטב"א (שבת צו, א) שהאיסור להעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים הוא מדרבנן, מ"מ לא התירו איסור שבות זה בבין השמשות, כיון שהוא קרוב לאיסור תורה, כמבואר בחידושי הרשב"א (עירובין לג, א) ובעבודת הקודש (בית נתיבות שער ה סי"ט).

סִימָן שֶׁצַה

דִּינֵי בְּרִכַּת עֵרוּב

[שו"ע ס"א]

וּמְקַרְף עֲלֵיו 'עַל מְצוֹת עֵרוּב'.

1) בכונת הברכה כתב בשו"ת חתם סופר (א"ח סי' צט), שהוא מה שצוינו על מצות התיקון הגדול להישמר מאיסור הרצאה. וכתב, שאין הכוונה 'וציונו' על איסור הרצאה וטלטול בשבת, שאם כן נוסח הברכה צריך היה להיות ואסר לנו את ההוצאה, כשם שמברכים בחופה ואסר לנו את האחסות, ועוד, שאין סברא לברך על איסור הרצאה יותר מעל שאר המלאכות. וכיוצא בזה פירש המגיד משנה (פ"ו מהל' עירובין הכ"ד), שאנו מברכים 'וציונו' לומר שאין אנו רשאים לטלטל בלא עירוב, וציונו שכשנרצה להוציא מן הבית לחצר שנערב, וכמו מצות שחיטה ונטילת ידים שמשמעות ה'וציונו' היא על המצוה הקיומית.

[משנ"ב ס"ק א]

מְצוּהָ לְחֹזֵר.

2) וכיוצא בזה כתב בשו"ת התשב"ץ (ח"ב סי' לו), שאלמלא טרדת הלימוד, דרך תלמיד חכם לתקן העירוב (כמבואר בגמרא (עירובין סח, א) שרבה בר רב חנן שאל את אביו מדוע מבוי שגרים בו תרי גברי רברבי כרבנן, לא יעשו לא עירוב ולא שיתוף), ומי שלבו נוקפו בזה, הדיעות גמורה היא, או מינות נורקה בו, וזכות גדולה היא לתקן עירוב כדי למנוע קלקול שיבואו רבים לטלטל בלי עירוב.

[משנ"ב שם]

פֶּן יִשְׁכַּחוּ וְיָבֹאוּ לְיַד אִסוּר טְלִטּוּלָא.

3) אבל אין מצוה לחזר אחר עירובי תחומין, אף שאין מערבים אלא לצורך מצוה. ואף על פי שאחר עירובי חצרות [וכן אחר שיתופי מבואות] מצוה לחזר אפילו שמערבים גם לדבר הרשות, כתב הכף החיים (ס"ק א) שטעם הדבר הוא כדי שעל ידי העירוב לא יבואו לידי איסור טלטול, אבל אין מצוה לחזר אחר עירובי תחומין, כי יתכן שעל ידי העירוב יבוא לידי איסור הליכה חוץ לתחום, ולכן לא יערב אלא לצורך מצוה.

הַלְכוּת שֶׁבַת סִימָן שַׁצַר שַׁצָּה

בְּאֵר הַגּוֹלָה רסא

ג שם במשנה
הפזורה ד משנה שם
ל"ד ה באוקומפא
דאפי ודא שם, וזמן
בסימן שיד סיפוי ז
פרטי הענין

אם לאו, לא: ב יצאריך שיהא הערוב בין השמשות במקום שנקאו לשלו, הלכך, אם נפל עליו גל ואינו יכול לשלו (ג) בלא מרא וחצינא, אסור: הגה והערוב אינו צריך להיות קנים רק בין השמשות (טור). *ויכול לאכלו כשנדיא חשקה (הג"א ומרדכי פ' בכל מערבין). ויש לבצע עליו (ד) בשחרית בשבת (מהג"מ), ודוקא במקום שנהגים לערב כל ערב שבת, [*] (ה) אכל עדיף טפי לערב על כל השנה (ו) בפעם אחת, גדלעיל סימן שסח (כ"ט): ג יתנו (ז) במגדל ונעל בפניו (ח) ואבד המפתח (ט) קדם שחשקה, אם אי אפשר להוציא הערוב אלא אם כן עשה (ב) [א] (י) *מלאכה גמורה בין השמשות, הרי זה כמי שאבד ואינו ערוב, שהרי אי אפשר (יא) לאכלו:

שַׁצָּה דִּינֵי בְרֵפֶת עֲרוּב, וּבו סְעִיף אָחָד:

א (א) *מצוה לחזור אחר שתופיי מבואות. [*] ומקרה עליו (ב) 'על מצות ערובי' ואומר 'בזה השתוף יהיה ליעל בסוף סימן שסו

בְּאֵר הַיֵּטב

(א) מלאכה. אכל במלאכה ורפנו לא גזרו עליו בה"ש בדבר מצוה. ואם מצא המפתח בשבת, ככל ענין הוי ערוב אפלו מצאו בשדה, ט"ו, ע"ש. ועין מגן אברהם:

[*] ומקרה עליו על מצות ערוב. עין ליעל סימן שסו (כ"ד אפרים) מה שכתבתי בשם ש"ת מהר"ם ד"ב בעושה שני ערובין של ע"ח וערוב תפולין עזר, ונראה דה"ה בערובי תחומין, כי ברכה אחת לכלם, ועין מ"ש שם:

בְּאֵר הַחֲלָה

וכו', ואף דמנין שם לענין ערובי תחומין, סובר דהוא הדין לערובי מצרות. ודע, דדיו זה לא דין ברור הוא, דכנים מהראשונים פליגי עלה, תכינו סם ותרבוני נתנאל המבאים בשבת ל"ד התוספות דבור המתחיל שניהם' בסוף הדבור, דסוכרים שם דמיקרא זו דרבי יוסי הוא דוקא לענין ערובי תחומין אכל לא לענין ערובי מצרות, דבזה אפלו ספק טהורה ספק טמאה כשר, וכן מהר"ו וכן פק בפה מוליקין ומהפדרכי בפרק בכל מערבין משמע גסבר הכי, וכן מובא בהג"א מהר"טב"א בערובין דף ע' דבערובי מצרות כשר ספק תרומה טהורה או טמאה, וממילא הוא הדין בספק נזח או לא: * ויכול לאכלו כשנדיא חשקה. ואף דלעיל בסימן שצג סיפוי ג פסק דאם נאכל בין השמשות גסבר ערוב ערוב, התם הוא לענין דיבעד, אכל לכתחלה אין כדאי להכניס עצמו אפלו בספק דרפנו, ותי' דמקלין בעיף ב שם להניחו לכתחלה בין השמשות. מקרי נפי כגון שנתאחר ולא הניחו מקדם ודינין לה לענין ערובי מצרות דנקיל מערובי תחומין דריעבד, אכל לכתחלה בודאי מצוה להניחו קדם בין השמשות, וכמו שכתב הפג"א אברהם סימן רס סיפוי קטן ג: * מלאכה גמורה. כן הוא לשון הרמב"ם, והשמיט סוגיא דערובין דף ל' דאוסר אף במגדל של לבנים סדרות בלא טיח טיט דאין בו אלא שבות, דמפרש דאתאי הסוגיא שם דלא כרבי, וכמו שכתבו התוספות שם, דלרבי דכל דבר שהוא משום שבות לא גזרו בין השמשות אינו אסור אלא במגדול של בנין או של עץ שיש בו ארבעים סאה, וכן"ל שיש בו מלאכה גמורה בסתינתו. והטור העתיק הגמרא לאסור אף במגדול של לבנים סדרות ונאף בערובי תחומין משמע דסבירא לה כן, שצין בסימן תט לדכניי פאן, ואף שערובי תחומין הוא צריך מצוה לכלי עלמא, נראה שהוא מפרש כמו שכתב הר"טב"א דהסוגיא אתאי אף לרבי, ומשום דלבנים סדרות הוא שבות הקרוב [לדאורייתא] דדומה לסתינת בנין, וכן פמב בקרבן נתמאל; אכל הנש"א בחדישו ובצבולות הקלש פתח כדעת תנאים וכן פתח פחות פחות מארבע אמות, שבות זה לא התירו במקום ערוב, כמבאר בסימן תט, עין שם (אחורנים): (ז) דבשבת שהוא פרמלית דהתלול הוא רק מדרבנן, לא גזרו בין השמשות, ומה שנוכר בגמרא לאסור בשדה, אתאי דלא כרבי; והטור העתיק כלשון הגמרא לאסור אף בשדה, והאליה רבה והפאמר מרדכי כתבו ששעמו, דסבירא לה דלא חשיב ערובי מצרות דבר מצוה ונלפלא, הלא הטור בעצמו פסק בנפל עליו גל אינו אסור אלא דוקא כשצריך מרא וחצינא, וטעמו, דסבירא לה כרבי דלא גזרו על שבות בין השמשות, ועל כן דסבירא לה דבשבת אסור אלא דוקא כשצריך מרא וחצינא, ולידיא אין נפקא מינה, דלמלכה הקריעו האתונים כדעת הרמב"ם ושלסן ערוך, עין באלהיה רבה והפאמר מרדכי: (ח) טור, והובא פאחורנים:

שלא היה בידו בין השמשות, פנין שמצא אותו אחר כך חשבינן לה כאלו היה בידו, (יב) שמצוי הוא שמיצאנו:

א (א) מצוה לחזור וכו'. פן ישכחו וכו' (א) אסור טלמול: (ב) 'על מצות ערוב'. שגם על שתוף שך שם ערוב,

שַׁצַר הַצִּיּוֹן

(ג) מגן אברהם והג"א ושא" (ג) ממגן אברהם לקמן בסימן חט סיפוי קטן ט: (ד) דערובי מצרות הוא דוקא בפת, גדלעיל בסימן שסו: (ה) רמב"ם בפרשת המשנה: (ו) גמרא וכו' בסימן שיד, עין שם: (ז) דאלו בבין השמשות נוסא, מבאר ליעל בסימן שצג סיפוי ג דאם נאכל הוי ערוב (הג"א ופמ"ג): (ח) עין באור הלכה, ואם היה המגדול קשר בחבל, מוכח בגמרא ופרוש ש"י שם דאין בו אסור דאורייתא בפסיקתו (הוי ערוב: (ט) ואף דגם בלשונות הרבנים יכול להעבירו פחות פחות מארבע אמות, שבות זה לא התירו במקום ערוב, כמבאר בסימן תט, עין שם (אחורנים): (י) דבשבת שהוא פרמלית דהתלול הוא רק מדרבנן, לא גזרו בין השמשות, ומה שנוכר בגמרא לאסור בשדה, אתאי דלא כרבי; והטור העתיק כלשון הגמרא לאסור אף בשדה, והאליה רבה והפאמר מרדכי כתבו ששעמו, דסבירא לה דלא חשיב ערובי מצרות דבר מצוה ונלפלא, הלא הטור בעצמו פסק בנפל עליו גל אינו אסור אלא דוקא כשצריך מרא וחצינא, וטעמו, דסבירא לה כרבי דלא גזרו על שבות בין השמשות, ועל כן דסבירא לה דבשבת אסור אלא דוקא כשצריך מרא וחצינא, ולידיא אין נפקא מינה, דלמלכה הקריעו האתונים כדעת הרמב"ם ושלסן ערוך, עין באלהיה רבה והפאמר מרדכי: (יא) טור, והובא פאחורנים:

(א) ביד אפרים.